

اوغوز اتولوژیسینه داتاریخی نوسلر

کونیهلی زاده محمد فزاد

استانبول دارالفنوننده «تورک ادبیاتی تاریخی» مدرسی

تورک اتولوژیسنک سار بوتون شعبه لری کی، اوغوزلرک اتولوژیسی ده هنوزیک ابتدائی برمرحله ده بولونیور. اساساً اوغوزلر حقنده کی تاریخ و اتوغرافی معلوماتی، «هوتسماه دن «بارتولده» و «وامبه ری» دن «آریستوف» ه قدر بر طاق مورخ و اتوغرافلرک اوزون مساعیسنه رعماً، هنوز کافی درجه ده ایلرله یه مه مشدر. «تورکیا تاریخی» نده اوغوزلر ده اتریایدیغمز کوچوک و کفایتسز خلاصه [برنجی جلد، ص ۱۳۱-۱۴۸]، بومهم وقاریشیق موضوعک هنوز نه قدر آز ایشله نمش اولدیغنی پک اعلا کوستره بیلیر. ایشته بزطر فدن مورخ و فیلولوغلر ده دیگر طرفدن اتوغرافلر ده کوچوک بر یاردیم اولوق اوزره، باشلیجه درت مهم اوغوز شعبه سی: «قایلر، سالورلر، بایاتلر، چیلیر» حقنده شیمدی یه قدر طوپلایه بیلدیگمز بعض نوطلری نشر ایدیورز. بو پک مهم موضوعک نه قدر باکر ونه قدر بویوک مشکلات ایله مالی اولدیغنی بیله ن مسلکده اشلر منرک، بو ایلیک تجربه یی مسامحه ایله قارشیلامه لریخی تمی ایده رز.

تورک اتولوژیسی حقنده کی تاریخی تدقیقاده نظراعتباره آله حق ک مهم فقط الک مشکل بر مسئله، مختلف زمان و مکانه لرده اسمارینه تصادف ایده جکمز بر طاق «هیئت لرک حقیقه» اتولوژیکی بر «وحدت» می، یوقسه، اتولوژی اعتباریله برندن تماماً ویا قسماً فرقی بر طاق کوچوک وحدت لرک هر هانکی بر عامل تاریخی تاثیر یله طوپلایه سندن وجوده گلش بر «هیئت سیاسی» می اولدیغنی آ کلام قدر. فی الحقیقه، اوزون بر حیاته مالک و قوتلی سیاسی تشکل لرک، مختلف عناصر قومیه یی بر بر لریله مزاج ایده رک یکی اوصاف قومیه ایله متمایز یکی بر زمرة قومیه، یعنی، اتولوژی اعتباریله ده یکی ومؤخر بر «قومی وحدت» میدانه چیقاردقاری پک طبیعی ایسه ده، اسکی تورک حیاتنده بوکا اویله دائماً تصادف ایدیله مز: چونکه، تشکل ایده ن کوچیه تورک ایمپراطور لقلری، اویله اوزون حیاته مالک قوتلی بر تشکل سیاسی ماهیتنده اولمایه رق، بونلره، مختلف قومی زمرة لر اکثریا «ملتحق Confédéré» بر هیئت حالتنده، یعنی

عشیرت تشکیلاتلری تاماً محافظه ایدهرک داخل اولدقلرندن، اوکوجیه ایمراطورلغک سرعته انخلالندن صوکر، اونلری اکثریتله ینه اسکی حاللرنده واسکی اجتماعی تشکللری تاماً صاقلامش بروضعیتده بولورز. هرهانکی برقیله دن یتیشن قوتلی برشخصیت آرزوق قوتلی برهیئت سیاسیة تشکیل ایتدیکی زمان، اوهیئت، اکثریتله، یاریسنک اسمنی یاخود اونک معروف بر جدیدک آدینی آلیر؛ نوهدی تشکیل ایدهن ودولت ریئسیتی کنبدی ایچندن چیقاران قیله، عشیرت تشکیلاتی محافظه ایدهمیه رک انخلاله، پارچالانمقه محکوم اولدینی حالده، هیئته داخل اولارق اویکی عمومی اسمله آدلانان قیله لر، کندی تشکیلاتلری وخصوصی آدلری نی داهاقصقانیج بر صورتده محافظه یه اعتنا ایدهرلر. بویله سیاسی هیئتلرک تشکلی، بعضاً یکی او یماقلرک میدان کلسنه سببیت ویریرکه، اونک انخلالندن صوکراده آرتق او او یماقلره تصادف ایدهرز: مثلاً «آق قویونلو» او یماقلری نیک مهملرندن اولان «خربندلو» او یماغی [شرفنامه کردی، وه لیامینوف زهرنوف طبعی، ج ۱، ص ۱۶۴]، هیج شهبه یوقکه، ایران موغول حکمداری «خربند» زمانندن اول موجود دکلدی؛ کذلک، «اوزون حسن» ک بر آراتق «جزیره» حاکمکنه تعیین ایتدیکی «چلی» نیک اطرافنده، صرف اونک نامنه اضاقله «چلیلو» آدی بر او یماق وجوده کلشدی [عین اثر و جلد، ص ۱۲۳]. «اوغوز تورکنلری» آراسنده کی بو جنس یکی تشکلر حقنده تاریخی برچوق مثاللر کوستریله بیلیر؛ بالخاصه صفویلر دوری، خوارزم و بخارا. امارتلی تاریخی بو خصوصده پک زیاده شایان دقتدر. بونلر، هرهانکی اسکی بر او یماقدن - مختلف عامللر تأثیریه - آیریش و صوکر یکی بعض عناصرک دها اشتراکیله وجوده کلش «ایلر» در. فضاة تفصیلاته کیریشمش اولماق ایچون بو خصوصده اوزون مثاللر کوسترمکدن صرف نظر ایدیورم. بویله جه تشکل ایدهن یکی «ایل» لر، مطلقاً دها بویوک دیکر برهیئته [«اوروق»] داخل اولدقلرندن، مرور زمان ایله کنبدی اصل ومنشالری اونوتورلر؛ وعشیرت عنعنه سی اونلری بویکی اوروقه باغلایان یکی بر «ژنه آلوزی» وجوده کتیریر.

آسیانک تاریخی باشند باشه قاریشدی رهرق مختلف بویوک ساحه لرده قومی طرز نوزعی، وحتی مدنیت شکللری بیله چوق اساسی بر صورتده دیکشدرهن بویوک حادثه لر، مثلاً سلجوقی ایمراطورلغک تشکلی، اوغوزلرک غربه مهاجرتی، صلیب حر بلری، جنکیز و تیمورلنک استیلالری، کذلک «عثمانلی» و «صفوی» ایمراطورلقلری نیک تأسسی، اتنولوژی اعتباریله ده چوق مؤثر اولمشدر. عصر لر جه سورهن بو عظیم هر ج و مر جلز آراسنده، بر طاقم بویوک وقوتلی عشیرت لرک پارچالانن زاق

یکدیگر ندن بوسوتون آیری، حتی جغرافی ساحه لری چوق اوزاق مختلف قومی هیئتلر آراسنه کیردکلری، بونلردن بعضیلرینک آدلری دکیشدیرمکه برابر قسم اعظمنک اسکی اسملری حالا محافظه ایتدکلری، نهایت، بالخاصه آناتولی ساحه سنده، اسکی عشیرت تشکیلاتنک بوسوتون بوزولارق بونلرک طوبراغه باغلانوب قالدقلری، واسکی عشیرت آدلرینک یالکز قوردقلمی کوی وقصیلرک اسملرنده یاشادیغنی بیلورز. ایشته، تورک اتنولوژیسی حقنده کی اوزون وچوق زحمتلی تدقیقاتمزدن استنتاج ایتدیکمز بو نتیجه لرک، اصولیات نقطه نظرندن، مستقیم متبعار ایچون آز چوق مفید اولاجغنی وبویولده ناصل برفکر تنقید ایله مجهز اولارق یورومک ایجاب ایتدیکنی کوستره بیله جکنی امید ایدیورز.

۱

«قایی» لر

تاریخ و اتنولوژی ساحه سنده «قایی» لرک همان همان یکانه سبب اهمیتی، عثمانلی ایمپراطورلغنی مؤسس لرینک بونلردن اولماسی، داهادوغروسسی، مؤخر مورخلر طرفندن سلطانلر سلاله سنک بر مقصد مخصوصله - بو بویه اسناد ایدیله سی دولایسیله در. یوقسه، بونلرک بو اسم آلتنده اولارق، تاریخده برطاقم مهم حرکاتده بولوندقلری هنوز بیلمیورز. «عثمانلی ایمپراطورلغنیک تأسسی» معناسی حقنده یاقینده مجموعه مزده نشر ایده جکمز بر مقاله ده، بوجهتلی آیریجه کوستره جکمز ایچون، بوراده، ساده خه، ابتدا «مارقووارت» دن باشلایه رزق «نیمهت» بروقه لمان، کبی دکرلی عاللمی شاشیرتان و علم عالنده بو کون عادتاً بر معارفه حالنه کلک اوزره بولونان بر یاکلیشغنی دوزه لیمک ایستیورز. مقدمه «آناتولیده اسلامیت» آدلی کتابجزک ایکی کوچوک حاشیه سنده بو عمومی یاکلیشلقدن بحث ایتدکسه ده [ص ۸۰-۸۱]، مسئله نک اهمیته منی بوراده دها اطرافلی بر صورتده ایضاحنی ضروری کورمکده یز.

معلومات متبحرانه سنک وسعت و تنوعی شیهه سزنا قابل انکار اولمقله برابر، اکثر یاچوق جراتنکار فرضیه لره قایلان پروفوسور «مارقووارت»، ۱۹۱۴ ده «پروفوسور بانغ» ایله رلکده «گوتینکن» آقاده میسی نشریاتی میاننده «شرق تورکلری و لهجه لری» تدقیقانه دائر حقدار دینی بو بویک اثرده، غالباً ایلك دفعه اولارق، «قایی» لر حقنده انی اطرافلیجه معلومات ویردی

[ص ۳۹ - ۴۰] ؛ حتی آریجه، ۲ نومرولو « ذیل » ندهده «عثمانلیلرک اصلی» نندن بحث ایدهرکن، بوچوق مغلق مسئلهیی بر آزداها تعمیق ابتدی [ص ۱۸۷-۱۹۴]. بر مورخه هیچ یاقیشمایه جق عصبی وچوق طرفکیرانه برادا ایله یازیلان بو ایکنجی قسم حقنده کی مطالعه مزئی، آریجه «عثمانلی ایمرطور لغنک تأسسی» نندن بحث ایدهرکن یازمق فکرنده یز. بناء علیه بوراده، ساده جه ایلك قسم حقنده کی تنقیدلر مزئی سویله به جکز . «مارقو وارت»ك بو اثرنده «قایلر» حقنده باشلیجه ماخذلری، «البرونی» نك «سلطان سعود غزنوی» نامنه یازدیغی آسترونومی به عائد بر اثر ایله، «عوفی» نك مشهور «جامع الحکایات ولامع الروایات» ی، برده «شکرالله» ك معروف «بهجة التواریخ» یدر. ایشته پروفیسور «مارقو وارت» بونلره استناداً، اوزون برطاقم محاکات واستدلالا تندن سوکرا، « قای - قانی - لرك » « قون : قومان » لرله مناسبات تاریخیه سنی کوسترمش ، و بونلرک « تورکله شمش موغوللر» اولدیغنی ایلری سورمشدر.

عثمانلیلرک جدی اولارق بیلین و - «مارقو وارت» كده طبیعینه قید ایتدیکی وجهله - «رشیدالدین» طرفندن اوغوز بویلیرینك باشنده ذکر ایدیلن « قانی » لرك، « البرونی » نك اثرنده « قیرغیز ودوقوز اوغوزلرک شرفنده اولارق » کوستریله سی ، ایلك دفعه اولارق ، معروف سینولوج موسیو «پهلیو» نك نظر دقتی جلب ایتدی: حتی، مارقو وارتك بو کتابی حقنده «ژورنال آزیاتیک» ده نشر ایتدیکی پك مهم ومفصل بر مقاله تنقیدهده [اون برنجی سهری، اون بشنجی جلد، نومرو ۲ ، نیسان - حزیران ۱۹۲۰، ص ۱۲۵ - ۱۸۵] ، مهاجر تلری حقنده هنوز صریح وموثوق هیچ بر معلوماته مالک اولامادیغمز بو «قایلر» مسئله سی حقنده کی نتایجك پك شایان اعتماد اولامایه جغنی ایلری سوردی. موسیو «پول پهلیو»، معتاد نفوذ نظریه ، بو پك مهم نقطه اوزرینه پارماغنی باصمش، لکن داها ایلری کتیمه مشدی. اونك بو محق ملاحظه سی وکتابك سائر بر چوق نقاطی حقنده کی چوق قوتلی تنقیدلری مع الاسف نظر دقتی جلب ایدمه مش اولاجق که ، مؤخر آپروفیسور « نهیمهت » و « قارل بروقهلمان » اوکا استناددن واز کچمه دیلر.

جدآقیمتلی بر فیلولوغ اولان پروفیسور «ژول نهیمهت» ، ۱۹۲۱ ده آلمان شرق جمعیتی جموعه سنك ۷۵نجی نومروسنده نشر ایتدیکی کوچوک بر تنقیدهده، بر مناسبتله «عثمانلی» و «قومان» لهجه لری آراسنده کی مشابهنلردن بحث ایدهرکن، «قانی» لرله «قون» لرك عین اصلدن کلدکلرینی سویله مکه برابر، بو ایکی شعبه آراسنده کی مناسبات تاریخیه نك «مارقو وارت» طرفندن اثبات ایدلدیکنی ایلری سوربیور، حتی عثمانلیجه ده مقدا موجود اولوب ده سوکرا تدریجاً

غائب اولان بعض اوصاف لسانیه نك بوغیوبتینی «سلجوقی» تأثیراتنه عطف ایدهرک، آنجاق، «یازی لسانه حاکم اولان کبار محافله قایی عنعنه سنک دوام ایتدیکنی» سویلیوردی [ص ۲۷۸]. کذلک پروفیسور « بروقهلمان » ده، « اسکی تورکستان خلق ادبیاتی » حقنده کی تدقیقاتنده [«بو یوک آسیا» مجموعه سنک پروفیسور «هیرت» شرفنه نشر ایتدیکی نسخه فوق العاده ده، ۱۹۲۰؛ ترجمه سی: « ادبیات فاکولته سی مجموعه سی » نك آغستوس - تشرین اول ۱۳۳۹ نسخه سنه باقکیز، ص ۱۲۸] عثمانلیرک جدی اولان «قایی-قایی» لرك تورکله شمش موغوللردن اولدینی حقنده «مارقووارت» طرفدن ایلری سورولن فکرک «محمود کاشغری» نك « دیوان الغات الترك» ده کی افاده سیله تأیید ایتدیکی اهمیتله ایلری سورویوردی [ینه « بروقهلمان » نك Das nationalgefühl der turken im licht der geschichte, P. 17, Note آدی اثرینه دخی مراجعت ایدیکنز]. « به للیو » و « نیمهت » نك بومسئله ده « مارقووارت » نك یا کلیشغنی تصحیح ایدهمه ماری بر آز قابل تفهمدر؛ لکن، « محمود کاشغری » نك اثری اوزرنده بالخاصه تدقیقاتده ومبدول نشر یاتده بولونان پروفیسور « قارل بروقهلمان » نك، علی العمیا « مارقووارت » د استناد حتی اونی تأیید ایتمه سی، نجه، تماماً ناقابل ایضاحدر .

«مارقووارت» نك فیلولوژی و تاریخ ساحه لرنده برحوق یا کلیش مطالعه لره واسته لالره سببیت یورهن، و یاواش یاواش عادتا بر « متعارفه » حالتی آلاجت کی کورون خطاسی ، حقیقت حالده، نك بسیط برصوتی مشابهته و بزامله خطاسنه استناد ایتکده در. چونکه، « الیرونی » نك « عوفی » نك بحث ایتدکری « قایی » لر ایله، رشیدالدینک اوغوز هیئتک باشنده صایدینی «قایی» لر، بربریله هیچ « اتنولوژیک » مناسبتی اولمایان، بوسبونون آیری ایکی زمره در. داه «تورک ادبیاتنده ایلك متصوفلر» ده «محمود کاشغری» به استناداً بو مهم مسئله یی صراحةً حل واره ایتمش ، و «محمود» نك ده اوغوز بویلرندن کوستردیکی « قیغ = قاییغ = قایی » ایله ، ینه « دیوان الغات الترك» ده اوندن تماماً آیری اولارقد کرایدیلمن «قایی» لرك «مارقووارت» طرفندن بربرینه قاریشدیریلیدیغنی ده ایجه آ کلا تمشدق [تورک ادبیاتنده ایلك متصوفلر، ص ۱۴۵-۱۴۶، نوطه یه مراجعت] . « محمود کاشغری »، کوچبه حیاتی سورهن « چهل ، قای ، بیاقو ، بانسمل ، تاتار» لرك آیری لسانلری اولقله برابر عین زمانده تورکجه بیلدکریخی سوبله دیکی کی، آیریجه جغرافی ساحه لری حقنده ده معلومات ویره رک، بونلرک تورک عالمنک منتهای شرفیسنده یاشادق لریخی، کذلک « چهل » لرك « جاروق » لرله « اوغورلر » آراسنده ، و دیگر، درت قبیله نك ایسه « یماک » و « باشقیرد » لرله « قیرغیزلر » آراسنده متمکن بولوندق لریخی صراحةً

آ کلاتیور. کذلک «یاقوت» ده، «ینه» الیرونی «دن نقلا»، «قای» وه قون «لرک بولونقلری ساحه» - «محمود» ک افاده سنه یقین اولارق - «قیرغیزلر، کیماکر، دوقوز اوغوزلر» دن داها شرقده کوسته ریور [ج ۱، ص ۳۱]. او عصرلرده بوکی کوچیه قبیله لر موقعلری قولا یقله دکیشدیره جکری جهته، «محمود» ک «قیرغیزلر» ی اولردن داها شرقی ساحه ده کوسترهنسک بویوک بر ماهیتی اولاماز. بز «ایلک متصوفلر» ده، بوقبیله لرک اساساً تورک اولماق ابرابر تورکرله اختلاط نتیجه سنده لساناً تورکیشمش، ومع مافیه خصوصی لهجه لرینی بوسبوتون غائب ایتمه مش اولدقلرینی سوبله مشدک که، بو نقطه نظر، «عوفی» نک و اوکا استناداً «مارقو وارت» ک، «قای» لرک اصلاً موغول اولوب فقط صوکرادن تورکشدکری حقتده کی مطالعه لرله پک اعلا تطابق ایدهر [۱].

ایشته بوقیسه ایضاحاتدن پک اعلا آ کلاشیلورکه، «مارقو وارت» ک «قای» لر حقتده کی مطالعه سی، بوسبوتون یا کلیش و عندی دکدر؛ آنجاق، فرضیه لره چوق میال اولان متبحر پروفیسور، «قای» لرله «قایی» لری «زمره قومیه» عد ایدهرک آلدانمشدر. علم عالنده همان بر متعارفه شکلی آلق استعدادینی کوسترهن بویوک بر اتنولوژی خطا-نی تصحیح و ایضاح ایدهن بوسطرلردن صوکر، «قای: قایی» خطاسنک آرتق دوام ایتمه جکنی امید ایده بیلیرز. تدقیقاتک ابتدا سلیکسندن و وثیقه لرک آزلغندن دولایی چوق مبهم بر ماهیت عرض ایدهن «قایلرک مهاجرتی» مسئله سنی، ایلریده، عثمانلی ایمرطور لغنک تأسسنندن بحث ایدهرکن ایضاحه چالیشه جغز؛ آنجاق، «قایی» بوینه منسوب اولان زمهره لرک، داها اوغوزلرک آناطولی یه ایلک مهاجرت لری اثناسسنده کلدکرینی، و بر طرفدن سلچوق ایمرطور لغنک بو بویوک بویلیری پارچالایه رق آیری آیری ساحه لره کونورمک سیسته منک، دیگر طرفدن اقتصادی

[۱] «پاتانین» ک تدقیقاتنه کوره غربی موغوللر آراسنده «دوربوت» لر میاننده «خایده» chajde اوماغی اولدیگی کی، کذلک موغول افسانه لرنده «خای - تبه»، «قای - تبه» کی جغرافی اسمله تصادف اولونور. عین صورتله «قوبالار» دده «قایدینغ، خایدی بار» کی اسمله واردر. «ریشتوف»، [اورنیورغ ولایتی طوبوغرافیسی، ایلک طبعی ۱۷۶۲ ده، صوک طبع ۱۸۸۷، ص ۶۷-۷۱] باشقیرد قبیله لرینی صایارکن، قازان یولنده شمال غربی جهتنده «ایدیل قایی»، قیر قایی، بوره ک تاو قایی، آق تاو قایی» کی برطاقم اوماقلری ذکر وتعداد ایدیور. بونلرک قبیله تشکیلاتی ایوم بوزولمش اولقله برابر، بوکوزده اولره «قایدی» [«دی: لی» دیمکدر] دیوزلر. بونلر عجباً اسکی موغول قایلرینک احفادی میدر؟ بوکاجواب ویرمک و موغول جسندن اولان «قای» لرک بوکونکی بقایاسنی آرامق، متخصص اتنوغرافلرک وظیفه سیدر.

ضرورتلرک تأثیر بله، «قاییلر» کده سائر اوغوز بویلی کی پارچالاندیغنی، و مختلف یرلر ده داغیلدیغنی سویله یلم. اوغوزلرک مهاجرت یوللریله اسکان ساحه لر نده کی بالعموم جغرافی اسملر و بالخاصه کوی اسملری لایقینه تدقیق ایدیله جک اولورسه، هیچ شبهه سیز، بو خصوصده داها صریح و داها مثبت بر فکر ایدیجک قابل اولاجقدر [۱].

۲

« سالور » لر

شیمدی به قدر «سالور» لر حقنده یاپیلان اتنوغرافییک تدقیقاتک نتایجی، «وامبری» نیک «تورک قومی» ایله، «آریستوف» ک «تورک قوملرینک اتنیک هیستری حقنده کی ملاحظه لر» آدی معروف اثر نده «تورکنلر» دن باحث کوچوک بر فصلده در؛ اک صوگ اولارق بونلر دایر اتنولوژیک و تاریخی پک اوافق بر خلاصه، «اسلام آنسیقلوپه دیسی» ایچون طرفدن یازیلش ونشر ایدیلشدر [اسلام آنسیقلوپه دیسی، اوچنجی جلد، ایکنجی جزؤ، «سالور Salur» ماده سنه باقکنز]. او کوچوک خلاصه یی یازدیغ صیراده «آریستوف» ک روسجه اثر ندن استفاده ایدمه مشدم؛ اوزماندنبری «سالورلر» حقنده بعض معلوماته داها دسترس اولدیغ کی، عبدالقادر افندی طرفدن یاپیلان ترجمه سی سایه سنده، «آریستوف» ک - احتوا ایتدیکی اتنوغرافییک مواد اعتباریله اولدجه زنکین، لکن تاریخی قسملریله نظریه طرفلری پک محدود

[۱] آناطولی ساحه سنده بو خصوصده مع الاسف هنوز هیچ برجدی تدقیقه بولونولما مشدر. «ریخارد له نوهارد» ک «پافلاغونیا» خریطه سنده ساده بر رده بر «قای» «قای» [«قای»] آدینه راست کلدیکمز کی، عبدالاحد نوری بکده «بوی آباد» حوالیسی کویلر نده «قای، قارا اولی، پایات، دودورغا، افشار، بکدی، چاودور، چینی، ایمر، قینیق» قریه لری موجود اولدیغنی سویلیور [آتالرسوزی، قسطمونیده مطبوع، ۱۳۳۹، ص ۱۵]. حالبوکه، مورخ و اتنوغرافلر ایچون بویله بر تدقیقه شدتله لزوم وارد. «رمضان اوغلو»، آطنه حوالیسنده کی «اوزار» لردن بحث ایدهرکن، اسکی تاریخی وثیقه لره استناداً بونلرک قایلردن اولدیغنی سویله مکله برابر، مثبت هیج بر دلیل کتیرمیور [آطنه ولایتی، ص ۳۴، ۲ نومرولو نوطه ده]. «آره ک» کنارنده ساکن اولوب باشلیجه ایرانه تابع بولونان «کوکن» تورکنلرینک اویماقاری آراسنده، جنرال «پتروسویچ» و «بارون بودی» آیریجه بر «غایی» (قای) اویماغنی ذکر ایدیورلرکه، بونلر، هیچ شبهه سیز، بزم «قای» لرک بقیه لر ندندر. «کوکن» تورکنلری، کندیلرینک «قای خان» نسلندن کلدکریجی ده روایت ایدهرلر [آریستوفک کتابنده کی تورکنلر فصلنه باقکنز - ینه اوراده موجود عنعنوی بر شجره دده «غایی» (قای ؟) اسمنده راست کلیورز].

وضعیف - اثر نندن ده استفاده ایتدی کمدن، بوراذه بو مهم و بویوک اوغوز شهبه سی حقنده
 پر از دها اطرافلیجه معلومات ویره بیله چکم.

«سالور، سالیر»، بعض اسکی متنلرده نادرأ «سلوور، سلغر» واکثریتله «سالور، سالور»
 شکنده راست کلینن بو کلمه «صالمق» دن کلیر [رشیدالدین، جامع التواریخ، «بهره زین» طبیعی
 : یعنی هر جا که رسد شمشیر و حجاج اوروان باشد. - رشیدالدین، تاریخ اوغوز و ترکان : یعنی
 بهر که رسد شمشیر زندو حجاج]. تورک ژنه آلور یسندده «اوغوز خان» ک آلتی اوغلندن
 «طاغ خان» ک ایلك اوغلنک آدی، و سلسله سنی اوکا استاد ایدن اوغوز بوینک عنوانیدر
 [بو خصوصده کاسکی منبع اولان «دیوان لغات الترک» ایله «رشیدالدین» ک «جامع التواریخ» ینه
 نظرأ]. سائر اوغوز شعبه لری کی، بونلرک اتنولوژیسی حقنده کی تاریخی معلومات زده، پک
 آز و عمومیتله پک قاریشقدیر. آنجاق، بونلرک، کاسکی زمانلردن بری سائر اوغوز بویولرینک
 مقدراتنه اشتراک ایدرک «ایلی» و «ایسیغ کول» حوالیسنندن «سیحون» قیلرینه
 و اورادن «خوارزم» و «خراسان» ساحه لرینه و مؤخرأ آناتولی استیلاسی اثناسنده
 قسماً شرقی «آناتولی» یه کلهرک، صوکر ا پارچالاندقلری، و آناتولینک مختلف یرلرینه یرله شرک
 کویلر تشکیل ایتدکن صوکر ا اسکی عشیری تشکیلاتی غیب ایله دکلری محققدر. سلجوقی
 ایمراطور لغنک تأسسندن صوکر ا «سلغر لر» خاندانی [۱] یتیشدیره ن زمره بونلر اولدینی کی،
 [حمدالله مستوفی قزوینی، تاریخ کزیده (فارسی متن)، کیپ نشر یاتندن، ص ۵۰۳]، سکیزنجی عصر
 رجالدن شاعر و مؤسس دوات مشهور «قاضی برهان الدین» ده، نسلاً، آناتولیده یرلشمش
 اولان سالورلردندر [عزیز بن اردشیر استرآبادی، بزم و رزم، آیاصوفیه یازمه لری، ۳۶۵
 نومروده]. سلجوقنامه ترجمه سنده، آناتولیده کی «سالور» لری ارزنجان بکی «منکوچک»

[۱] «رشیدالدین طیب»، «پبلیوتنه ک ناسیه نال» ده فارسی یازمه لر قسمنده ۱۳۶۴ نومروده
 مقید «تاریخ اوغوز و ترکان و حکایات جهانگیر او» آدی ارنده بونلردن بحث ایدر : حکایت ساغریان
 آنست که امیری را از امراء شاه ملک که نوکر فنن قرغزت بود نام او سلوور دیکلی نیز گفتندی بوقت
 هزمت شاه ملک تمامت امرا بجزو جمع آمدند و سلوور با اتفاق ده هزار سه ارکه حشم او بودند کوچ
 کرد و بحدود خراسان درآمد و بجانب قهستان و طبرستان و اصفهان ساها تاخت می کرد عاقبت چون سلجوقیان
 بر ممالک مستولی شدند این سلوور با ایشان بیوست و مدتی مدید ملازمت نمود عاقبت فرزندان او بجانب
 فارس رفتند و آن دیار بگرفتند و تابکان فارس که ایشانرا سلغری می خوانند همه از نزد وی اند. بوفاددن
 یک اعلا آکلا شیلور که «سلوور» بوامرک کندی آدی دکل، اصل منسوب اولدینی قیله نک اسمیدر؛
 «تاریخ کزیده» نک افاده سی ده بونی مؤیددر.

عائله سندن « بهرامشاه » ك اوردوسنده كوردیكمز كی [هوتسما، سلجوقی متنلری ، ج ۳ ، ص ۵۷] ، برطاقم وقایعده . «قانی ، یاندور ، بایات» بویله برابرا ناطولی سلجوقیلری تاریخده پك مهم بررول اوینادقلری ده آ کلامقده یز [هوتسما، سلجوقی متنلری ، دردنجی جلدك صوکنده کی فهرسته مراجعت . كذلك «مارقووارت» ، 186 über des volkstum der Komanen]. یز، مختلف اسباب تاریخیه استناداً ، « قارامان اوغللری » نكده ، «سالور» بوینك «قارامان» شعبه سنه منسوب اولدقلری قناعتنده بولونیورز [۱]. آ ناطولینك برچوق ساحه لر نده بوكون حالا « سالور » آدی بر چوق کویله راست کلمکده یز: مثلاً «ریخارد له بونهارده» ك بالخاصه تاریخ واتنولوژی اعتباریله چوق ضعیف معلوماته مستند « پافلاغونیا» آدی اثرینه مربوط خریطه ده ، یالکز اوکو چوك ساحه ده بش دانه «سالور» آدی کویله راست کلمك . یته عینی ساحه ده ایکی دانه ده « قارامان » کوی واردر که ، بونلرده «سالور» لرك پك اسکی برشعبه سیدر؛ كذلك «آطنه» ده طرسوس اوواسنده «سالور» لرك بولوندیغی ده بیلیمورز [رمضان اوغلو، آطنه ولایتی،

[۱] قارامان امارتلك مبادی تشکله وافی تشکیل ایدن تورکلك اتنولوژی اعتباریله هانکی شعبه یه منسوب اولدیغنه دائر، تاریخی منبعلرده همان همان هیچ برشی بو قدر [بو خصوصده کی مأخذ لرك عدم کفایتی حقتده باقکز: خلیل ادهم، قارامان اوغللری حقتده وثائق محکمه ، ۱۳۲۸ ، ص ۱]. «رشیدالدین» ك «آناطولی تورککلری» حقتده نقل ایتدیكمز شو مختصر افاده سی، بو خصوصده هیچ برشی ایتمز: [وتراکه روم چون قرامان واشرف وغیرها بوقت آنك طغرل سلجوقی روم رفت بیست هزار سوار ترکان با او بوژند. چون اوباز کشت ایشان در آنجا متمکن شدند امیر ومقدم ایشان ارسلان سلطان بوژ از براذر قتیق] . بونون آناطولی تورککلری نك - شعبه لری تصریح ایدیلین - بویکرمی بیک سواریدن توره دکلری ادطاسی، اصلاً قبول ایدیله یه جک برشیدر؛ اوغوز لرك آناطولی یه مهاجرتلری حقتده بوندن چوق داهافضله وچوق داهای صریح معلوماته مالکز. بوراده «قارامان» و «اشرف» اوغللری نك ذکر ایدیله سی، اوصیراده بونلرك «رشیدالدین» جه طاینه جق قدر شهرته مالک اولدقلر ننددر؛ بناء علیه، بو تصریحك ده، تاریخیاً هیچ برقیمتی بو قدر. بزم فکرمزه کوره، قارامان بکلری بواسمی «نوره صوفی» نك اوغلی «کریم الدین قارامان» دن دکل، اونك منسوب اولدیغی وحتی ریاستنده بولوندیغی «قارامان» او یاغندن آملردر: آناطولینك مختلف برلرنده، اکثریا «سالور» کویله پك یقین، «قارامان» آدی برطاقم کویله بولونماسی، آنجاق، آناطولی یه کلن اوغوز کتله لری آراسنده «سالور» لرك واونلرك برشعبه سی اولان «قارامان» لرك موجودیتیه قابل ایضاحدر. «برنجی علاء الدین کعباده» ك «ارمنك» جوارنده کتیروب اسکان وبرواج تشکیل ایتدیکی تورکمن عشیرتلك قارامانلردن مرکب اولماسی وقارامان امارتی بونلرك تشکیل ایتمه سی ، اوغوز دولتلرینك طرز تشکیلی حقتده کی معلوماتمه نظراً ، پك طبیعیدر. بو نقطه نظری تکذیب ایدیه یه جک هیچ برویقه تاریخیه موجود دکلدر [قارامان امارتلك تأسسندگی دینی عاملار حقتده ده «آناطولیده اسلامیت» آدی اثرمزده، ایلك دفعه اولارق، تمامیه یکی برطرز ایضاح ایلری سورمشدک: ص ۶۳-۶۵].

ص ۳۶. آناتولیده کی جغرافی اسملر حقنده اطرافلی تدقیقات یاپیلدیقه، مختلف اوغوز شعبه لرینک هانکی ساحه لرده و حتی نه نسبتده يرله شدکری معمای تاریخیسی ده شبهه سز کسب و ضوح ایدیه جکدر. ایشته، سلچوق قامه، تر جنک اوغوز بویاری حقنده ویردینی ایضاحات، بوجغرافی، معلومات ایله تأید ایتدیکندن، «مارقو وارت» ک بو خصوصده کوستردیکی بویوک اعتماد سز لنگ قسما حقسنز اولدینی ده تین ایدیور. جنوب شرقی قفقاسیاده [شیمدیکی آذربایجان جمهوریتی] الیوم «قارامانلو» نامنی طاشیان بعض کویرک، سالورلرک «قارامان» شعبه سی طرفندن تأسیس ایدلیدیکی بزجه پک محتمل اولدینی کی [۱]، دها یدنجی عصر هجریده بو حوالیده اولدیقه کشف کتله لر حالنده موجودیتنی کوردیکمز تورکنلر آراسنده ده، شبهه سز، «سالور» لرو «قارامان» لر موجوددی [نسوی، سیره سلطان جلال الدین، هودا ترجمه سی، پارس ۱۸۹۵، ص ۲۶۴، ۳۷۴، ۳۸۳].

سلچوقی امپراطور لرینک تعقیب ایتدکری «بویوک اوغوز بویارنی بارچالایه رق مختلف يرله داغیتمق» سیاستی نتیجه سی اولارق مهم برقسمنک غربه مهاجرتدن سوکرا، «سر خس» و «مرو» حوالیسنده قالان «سالورلر» [۲]، «تورکن» ویا «اوغوز» عنوان عمومیس آلتنده،

[۱] محمد حسن بهارلو، آذربایجان، باکو ۱۹۲۱، ص ۶۹: کوچای، شامخی، جوانشیر، جواد قضا لنده «قارامانلی» آدی ایله درت کوی موجوددر. — مؤلف، هیچ برمنبع تاریخی نه استناد ایتکسزین، ساده جه استدلال طریقله، بولرک، قارامان امارتنک عثمانلی امپراطورلغته الحاق اوزرینه مهاجرت ایتدکری یازیورسه ده، بوجوق بیط طرز استدلاله اصلا اشتراک ایدمه یز: یقه تورکنلری آراسنده «قارامان» لیرک موجودیتی، سوکرا، آناتولینک متعدد ساحه لرنده «قارامان» اسملی کویرک موجود اولماسی بوکا بر دلیلدر.

[۲] «وامیری دیگر نام اویایک هزار سوار که ازان نیمه جیحون بورت داشتند و مقام سسلاق (منقشلاق؟) لالیک (؟) و کوه بالقان هم محدود خوارزم رفت و اولاد او قتلغ بیک (قوطلوغ) و قران بیک (قازان) و قرمان بیک اند و هنوز اعقاب او برقرارند» [رشیدالدین طیب، تاریخ اوغوز و ترکان، حکایت سلغریان فصلنده]. بوقره، یقه تورکنلری آراسنده «قارامان» لرک و «قازان» ک [سالور قازان] خاطره لرینک یدنجی عصر سوکرنده ده یاشامقده اولدینی کوسترمکدن باشقا برشیته یاراماز، بوتون اوحوالی «سالور» لرینی بیک سواریدن چیقاران و تاریخ ایله منقبه بی برینه قاریشدران «رشیدالدین» ک بوفاده سنه، لزومندن فضله اهمیت و قیمت ویرمه یلدر. «وامبه ری»، «تورک قومی» نده، بو «سالور» لرک دها یدنجی عصر میلادی اناسنده «جیحون» حوالیسنده ساکن بولونقلرینی، و دها ایلیک عرب استیلا اوردولرینک بولر راست کلدکرینی، مؤخرأ موغول استیلا سنده ده بولرک ینه بوراده اولدقلرینی. بویه مکله برابر، «آرستوف» ک ده دقت ایتدیکی وجهله، هیچ بر تاریخی مأخذ کوسترمیور [تورک قومی، آلمانجه، ص ۳۹۸]. اویله ظن ایدیور که، «وامبه ری»، بو حوالیده چوق اسکیدن بری «غوز» لره تصادف ایدلیدیکی و «سالورلر» ک ده وایک بویوک واسکی برشعبه سی اولدینی نظر اعتباره آلا رق بویه بر مطالعه ده بولونمشدر. — «جام جم آیین» ده

متعاقب عصرلرده کی برطاقم حرکاته اشتراك ایتمشلردر [۱]. بعض طاملرک فکرینه کوره بونلردن بر-
 قسنی (۱۳۰۸-۱۴۲۸ میلادی) سنه لری آراسنده «سمر قند - طور فان - سوچه نو» یولیه
 «سی - نینگ» قدر کله رکه اوراده برلشمشله، و بویه جه بوکونکی «قائصو سالار» «سالور» لری.
 تشکیل ایتمشلردر [۲]. ایشته بویکی بویوک مهاجرتدن صوکر صایلیری و قوتلری محسوس
 صورتده آزالان بو «مرو، سرخس» سالورلری، عشرت حیاتنکده ایجاباتندن اولارق،
 سائر کوجه تورکنلرله یابدق لری مجادله لرده، و بالخاصه، مؤخر آشیعی ایرانیلره قارشلی اجرا ایتدک لری.
 «چاپاو: چاپول» لرله ایرانیلرک متقابل مهاجمات و تادیباتی نتیجه سننده، متادی صورتده.

«صنقورک» دن بحث ایدیلرکن: «بو آئنده سالور نسلندن آغا اینی خان ایکن فراغت ایدوب
 برخی قنق نسلندن طوقتمور بن کرکیجو اولادندن لقمان خانه ویره شدی، صنقور آنک سپسالاری
 اولدی» افاده سی موجوددرکه [ص ۳۴]، بو، اوغوز عنعنه سننده «سالور» لرک داه «قنق» لردن.
 اول برمدت حکمدارلق ایتدک لرینه و بناء علیه شرافت لرینه دلیلدر | کذلک: جامع التواریخ، ص ۹۳: و مدتی.
 مدید پادشاهی در خاندان او (اوغوز) باقی مانده. چنانکه مدتها پادشاهی در شعبه سالور بود... [۰.
 «غالکین» ک [اتنوگرافی و تاریخی ماده لر، ص ۵۰] و یردیکی معلومه کوره، تورکنلر، سالورلری
 اوغوزخانک ایکنجی اوغلی «سویون خان» ک اون برچو جوغوندن «سالور» ک احفادی عد ایده لر. ینه بر
 تورکن عنعنه سنه کوره، «تکه لر کنندیلری» و «یوموت، سالور، ارساری» قبیله لرلی «سالور قازان»
 اولادی عدایده لر؛ اولرک فکرینه نظرأ، «تیمورلنک» بونلری عربستاندن بورایه کتیرمشدر. اسکیدن بخارا
 و خیوه اطراف لرنده و «بالاخان» طاغ لرنده ساکن اولدق لری حالده، «نادرشاه» ک وفاتندن صوکر
 «آخال تکه» یه کلشدر. دیگر بروایت کوره ده، تورکنلر، اسکیدن «فرغانه» ده ساکن ایتشلر؛
 ایکی عصر اول اورادن چیقاریلارلق «بخارا» و «خیوه» طرف لرنده برلشمشله. ینه بر خلق عنعنه سی،
 «یالاولاج، قارامان، قیپچاق» ی، «سالور قازان» ک اوغوللری اولارلق کوسترمکده دل [آریستوف،
 عین اثر. — کذلک «جام جم آیین» ده «یلواج» آدی بریسننده بحث ایدیلدیکنی بورایه علاوه.
 ایدلم]. «ابوالغازی باده رخان» ک «طاشکنده» کتبخانه سننده کی «شجره تراکمه» سندن نقلاً «تومانسکی» نک-
 و یردیکی معلومه کوره، «سالور قازان» پیغمبردن اوچیوز سنه صوکر ایشادی. پک زیاده بهادر دی.
 «بجته: بجنک» خلقیله حرب ایتدی. عنعنه، اوغوزلرک اسلامیتنی و عشرت طرز حیاتنی تشکیلاتی-
 بو «سالور قازان» ه اسناد ایتکده در [روس آرکه اولوژی جمعیتی شرق شعبه سی یازیلری، ج ۹، ص ۱۸۹۶،
 ص ۲۶۹ - ۲۷۲]. آیریجه «کتاب دهده قورقود» ه باقکز.

[۱] موغول استیلا سندن چوق زمان صوکر، «ملوک کرت» زماننده. یعنی هجری سکنزنجی عصر
 اورته لرنده. «بادغیس» حوالیسنده اوغوز تورکنلرینک اپی کشف بر صورتده موجودیتنی بیلیوزز:
 «دراویل ایام دولت ملک معزالدین حسین کرت جمعی کثیر از آتراك غزودیکز احشام ترک در بادغیس
 اقامت داشتند» [حبیب السیر، جلد ۳، جزو ۲، ص ۷۷]. بونلر، کندی کفر لرینه فتوا و یره ن
 «هرات» علماسندن مولانا، نظام الدین عبدالرحیم الخوافی «فی تجزیه مقصدیله، ۷۳۸ ده «هرات» اوزرینه-
 یورومشله، و مقاومتی مقتدر اولمایان حکمدارک النندن مولانای آلاق اعدام ایتشلردی. بونلرک آراسنده-
 «سالور» لرکده بولونماسی قولته محتملدر.

[۲] اسلام آنتیقلویه دیسنده کی «سالور» مقاله مزه باقکز.

قیریلشدر. صفویلردن باشلایهرق «قاجار» لر زماننه قدر ایرانده تأسس ایدن مختلف دولتلر، پوتورکنلره دائمی صورتده اوغراشمغه مجبور اولدیلر: «جرجان» و لاینبه «خوارزم» آراسنده کی «ترهک» نهری کنارنده اوطوردقلری ایچون «یقه تورکمانی» عنوانیه معروف اولان و اون رنجی عصر مبادیسنده کی ایران مؤلفلرینک «صاین خان اولوسلری» ده دیدکلری. «اوخلو، کوکان، ایور، سالور» قبیله لرینک ایران ابله مناسبات دائمی لرلی حقنده ایضاحاته کیریشمک، ایرانک «تورکستان» و «خوارزم» ابله مناسباتی تاریخی باشدن باشه تدقیق ایتمک دیمکدرکه، موضوعمزنک بخارجنده در [۱]. انصوکر «فتح علی شاه قاجار» ک اوغلو «عباس میرزا» نک (۱۸۳۱م) ده «سرخس» هجومنده ده پک قانلی ضایعته اوغرامشدر، و آرتق اهمیتلری بوسبوتون ضایع ایتمشدر [۲].

[۱] برنارد دارن، الانتخابات البیه، پترسبورغ ۱۸۵۸، ص ۳۵۵ و متعاقب، ۳۶۲؛ «اسکندر منشی» نک «تاریخ عالم آرای عباسی» سندن نقلاً. — «ابوالغازی بهادرخان» ک وردیجی تفصیلاته کوره، «سالور» لر هجری اونجی عصرده «طشکی سالور، ایچکی سالور» یعنی ایجری و دیشاری، سالور نامیه ایکی قسم ایدیلر؛ «طشکی سالور» نام عمومی آلتمده کی اوروق، «خراسان سالوری»، ارساری، ساریغ، یوموت» ایلرندن مرکب دی؛ خراسان سالورلری، ارسارلرله قاریشیق اوتوروردی. یینه بو عصرده «صفیان خان» زماننده «خراسان سالور» لرلی تأدیب ایدیلدیلر و اوندن سوکرا «اورکنج» سراینه معین ورکی ویرمکه باشلادیلر: ایلرک بو بوکلکنه و قدرنه کوره، ارسارلرله خراسان سالورلرینک اوزن اتمیشز بیک قویون، «تکه، ساریغ، یوموت» ایلرینک سکنز بیک قویون ویرمه لرلی تقرر ایتدی. بوندن برقاچ سنه سوکرا، «ایجری سالورلر» ده اون آلتی بیک قویون ورکی قوندی؛ «قازان قویونی» دین بو ورکیدن باشقا، خانک «شیلانخانه» سی یعنی «مطبخ خاصه» سی ایچون ده اونک یوزده اوتی ویربورلردی که، بونک آدی ده «برات قویونی» ایدی [شجره توری، ص ۱۱۶ و متعاقب]. — «سنجر» زماننده بلخ حوالیسنده «ختلان» ده یاشایان اوغوز تورکنلرینک ده مطبخ سلطانی به سنوی یکرلی درت بیک قویون اعطاسیله مکلف اولدقلری بیلیورز [راحة الصدور، ص ۱۷۷].

[۲] پوتورکنلر حقنده شو اثرلره باقکنز: رضا قولی خان، خوارزم سیاحتنامه سی، شه فخر طرقتدن مطبوع و مترجم، پارس، ۱۸۷۹. — ره قلو، عمومی جغرافیا، ج ۶، ص ۴۳۳. — دو بو، تانارستان، بلوچستان و نه بال، پارس ۱۸۴۸، ص ۹۱. — بونس، بخارا سیاحتنامه سی، لوندیه، ۱۸۳۹، ج ۲، ص ۵۰ - ۵۳. — ریتنه، عمومی جغرافیا، ج ۷، ص ۷۰۲. — قاستانیه، اسلاو روسیا و تورک روسیا، ره وودوموند موزومانک ۵۶ نجی صایسنده، پارس ۱۹۲۳، ص ۶۶-۶۷. — پروفسور «بارتولد»، ایران حقنده کی قلاسیک اثرنده، «داها» صفویلر زماننده تورکنلرک «مرغاب» ساحلرینی یاواش یاواش اشغال ایتدکلرینی، و «تکه» تورکنلرینک «ساریغ» لرلی «مرو» دن چیقاردقلرینی سویلیورن خزر دکزینک شرق ساحلرینی تورکنلر «جرجان» ه قدر داها میلادی ۱۶ نجی عصرده اشغال ایتشلر، سوکرالری ده، ایران شاهلریله خیوه خانلرینک حاکمیتی ضعفه اوغرادقچه، «مرو» شرقلرینه قدر سهولته یاینمشلردر. «بونک شاه عباس»، نهایت بو حوالیدن کفید ایتمک عادتاً بر مجبوریت کوردی [ص ۶۲].

« سرخس » حوالیسینده طوپلو بر حالده ، «هری - رود » جوارنده ایران - روس . حدودی اوزرنده متفرق اولارق یاشایان ، قسماً «تکه» و «ساریق» تورکنلری ایله مختلطه . قسماًده ایران ، بخارا و افغانستانده بولونان « سالور » لر ، حالا کندیلرینی تورکنلرک اسکی و اکصیل بونی عدایده لر . « اونه ویج » کوره ، باشلیجه شوشه لره و اویماقلره آیریشلردر .

۱ . — یالاواج . اویماقلری : اوردو خوجا ، داز ، بک - ساقاز (بونلرکده آیریمجه اویماقلری واردر) .

۲ . — قارامان . اویماقلری : اوغرو جیحلی ، بک که زهن ، آلکن (بونلرکده آیریمجه اویماقلری واردر) .

۳ . — کیچی آغا . اویماقلری : کیچی آغا ، یش اوروق (بونلرکده آیریمجه اویماقلری واردر) .

بونلرک نفوسی حقنده کی تخمینلرده متخالفدر : « دویو » سرخس سالورلرینک نفوسی . ایکی بیک چادیر اولارق کوستردیکی حالده ، « پتروسه ویج » اوچییک ، « وامبه ری » . مبالغه لی اولارق ۵۷۰۰ ، « اونه ویج » و اوندن قلا « آریستوف » اسکی سرخس جوارنده . ۲۲۰۰ ، و اک نهایت « قاستانیه » ده ۳۰۰۰ چادیر اولارق تخمین ایتمکده درلر [۱] . « سالور » لرده - شعبه و قبیله لرک اصلنی کوستره جک بر علامت اولان - شعبه لره مخصوص « تمغا » یوقدر . هر چادیر صاحبی کندیسینه کوره بر تمغاشکی ایدورور ؛ اونی دوه ، بیکر ، اشک ، قویون کی حیوانلرک قولقلرینه ، صحن و قازان کی اشیا به ، حتی قاوون و قارپوزلر اوزرینه

[۱] « تورکن - سالورلرک عادت و عرفلری » حقنده ۱۸۹۲ - ۱۸۹۳ سنه لرنده طوپلانمش ماده استناداً یازیلوب ، الیوم روس جغرافیا جمعیتنه محفوظ بولونان مسوده دن آریستوفک نقلنه نظرأ . « قاستانیه » ده بو خصوصده اوکا اتباع ایشدر . « جنرال پتروسو ویج » ، بوسالورلرک « قبیچاق » داز اردو خوجا ، قارامان « دییه اوچه آیریلدقلرینی یازدیغی حالده ، وامبه ری » یالاواج ، قارامان ، آنا بوله کی « دییه تقسیم ایدر [« آریستوف » ده بومسئله ده « وامبه ری » به اتباع ایشدر] . « وامبه ری » بونلرک طرز توزعی حقنده شو ایضاحاتی و بر مکده در : اوج بویوک و بر چوقده تالی قسملره آیریلان . سالورلر ، داغنیق بر حالده بولونورلر : ۲۰۰۰ چادیر « مرو » ده « تکه » لرله قاریشیق ، ۲۰۰۰ ی . صوک زمانلرده ایرنده « هری رود » ک صول ساحلنده زور آبادده ، ۱۰۰۰ ی ساریق آشاغیسینده کی مرغابده ، ۴۰۰ ی چهار جویده ، ۲۰۰ ی مینه ده ، ۱۰۰ ی هرات جوارنده که جمعاً ۲۸۵۰۰ نفوس و ۵۷۰۰ چادیر . کندیلری : ۶۰۰۰ چادیر صایورلر ؛ حتی ۸۰۰۰ دینلر کی ده ایشتم ، اوامبه ری ، تورک قومی ، [۳۹۹] . بوکونکی تورک زمره لری حقنده بر چوق شخصی مشاهدات و معلوماتی اولان عبدالقادر افندی دن اوکره ندیکمه کوره ، سالورلرده کی بو « داز ، طاز : صاحبز ، کل » شعبه سنک . دیگر پارچه لرینه بوکون آلتابده ، قیرغیز و قازاقلر آراستنده ، باشقیردلر ایچنده ده تصادف ایدیلکنده ایش . هر حالده بو اویماقلردن بر طاقنک « سالور » لره بک مؤخرأ قایلدقلری قولاییمجه تخمین اولونه بیلیر .

نقش ایده؛ بونلر حقنده بالخاصه یاپیلان تدقیقات نتیجه سنده، بوتغالردن اون بردانه سنک قیچاق تمغاسی اولدینی آ کلاشلمشدر [۱].

«قانسو» سالارلرینه کلنجه، «قانسو» ایالتنک اصل «تیت» قسمنده الیوم عددلری ۷۰,۰۰۰ («غروناره» کوره آنجا ۵۰,۰۰۰) قدر تخمین ایدیه بیلن مسلمان «سالار»: «سالور» لر وارد. بونلر «هوانغ - هو» نک جنوبنده «Sin-Hoa-Ting» یاخود «سالار» قصبه سی مرکزی تشکیل ایتک اوزره، نهر اصفرك صاغ ساحلنده «اورون وو Ouronvou» دن «تاو هو Tao hô» یه قدر شرید کبی اوزانان بر ساحه یی، و نهرک صول ساحلنده «سی - نینگ Si-ning» دن «هوچو Hô tcheou» یه کیده ن اولدجه عارضه لی و طاغلق بعض محللری اشغال ایتکده درلر. بو تورکر، تشکلات طبیعه لری اعتباریه سائر «قانسو» مسلمانلرندن صراحت آیریلدقلری کبی، ملی لسانلری اولان تورکجه یی ده محافظه ایتکده درلر. «غروناره»، بونلرک لهجه لری حقنده بعض محدود ماده لر طوبلایه رق نشر ایتش، و حتی بوندن سالارلرک منشأی و «قانسو» یه زمان هجر تلیری حقنده بعض عندی حکم لره استنتاج ایتشه ده، اصلا کافی وشایان اعتماد دکدر. مذهب اعتباریه سنی وحنفی اولان «سالارلر» آراسنده، اسکیدن بری، «نقشبندیلک» طریقی و «ذکر جهری» منتشر در. چینلیله قارش ی پک ده رین بر حس نفرت بسله یین «سالارلر» چاپو جلیقه مألوف درلر [۲].

۳

«بایات» لر

شیمدی یه قدر علم عالنده «بایات» لر حقنده هیچ برتدقیق یاپیلمه مشدر. «رشیدالدین» ک موغول قبیله لری میاننده صایدینی «بایات» لر حقنده اوراده کی معلوماتی اقتباس ایدن

[۱] آرستوف، عینی اثر.

[۲] اورته آسیا یه کیده ن «دوتروی دوره ن» هیئت علمیه سی نشریاتنک ایکنجی قسمنده «غروناره» طرفندن یازیلان «تورکستان و تیت»، پارس ۱۸۹۸، ص ۴۵۷ و متعاقب. — کذلک لوتی ماسینیون، عالم اسلام سالنامه سی، برنجی سنه ۱۹۲۳، ۲۶۸ - ۲۶۹. — موضوع اصلیمزه فضله تماس ایتیه دیکندن بو خصوصه اختصاری ترجیح ایتدک. مع مافیله، بونلر حقنده داها صریح بر فکر ایدینه بیلیمک ایچون، یکی و صاغلام تدقیقات و مشاهدانه احتیاج وارد.

«هووروت» ك «موغولار تاریخی» نده کی کوچوك و- برمعتاد-چوق سطحی برنوطه سی ایله، «آریستوف» ك تورکملردن بحث ایده رکن تصادفاً یازدیغی مهم برقاچ سطر استئنا ایله جك اولورسه، بو خصوصده هنوز هیچ برتدیقه مالک بولونمورز. مقدا «جامع التواریخ» ك طبع و ترجمه اییدیکی «ایران موغوللری» قسمنه اسکی تورک تاریخ و اتنولوژیسی حقنده اکثریتله پك قیمتلی نوظلر علاوه ایتمش اولان بویوك عالم «اتیهن قاترمهز» بیله، «بایات: بیات» کله سی حقنده یالکزیبش آلتی سطرلق جغرافی معلومات ویرمکله اکتفا ایتمشدر. بوشراط آلتنده، آشاغیده کی ایضاحاتمك یا کلیش و اکسیك نقطه لری معذور کورولور امیدنده یز.

«بایات» اناطولی تورکجه سنده «اسکی» - چغتایچه ده، طبیعی ینه بومعنا ایله علاقه دار اولارق «کیجه دن قالمش طعام» [شیخ سلیمان افندی، چغتای لغتی] - معناسنه حالاقوللانیلان تورکجه برکله در. داها «قوتادغو بیلک» ده بو کله «اسکی، قدیم» معناسنه قوللانیلمش اولدیغی کی [رادولوف طبعی، باشلانغیجده]، «محمود کاشغری» ده اثرنده بو کله نك «ارغو» لهجه سنده - طبیعی مجازی صورته و هیچ شبهه سز اسلامیتك «نانکری» یی «قدیم» تلقی ایله مه سی اعتباریله - «الله» معناسنه کلدیکندن ده بحث ایتمکده در [دیوان لغات الترک] ؛ «ابوالغازی» ده، «رشیدالدین طیب» ه استناداً [جامع التواریخ: با دولت و پر نعمت - تاریخ اوغوز و ترکان: با دولت و نعمت] «دولتلی» طرزنده [شجره تورکی، ص ۱۸] شرح ایتمکده در [برآز آشاغیده کوروله جکی وجهله، یالکز محمود خان منشآتنده «بای آد: اولو آدی» طرزنده دیکر لرندن فرقلی برمعنا ایشتقاقی ویرلمکده در]. اسکی تاریخی منبع لره کوره اوغوز بویلرندن برینك آدیدرکه، عنعنه، بویوک «کون خان» اولادندن «بایات» ه منسوب اولدیغی. کوسترمکده در [داها «دیوان لغات الترک» و «جامع التواریخ» کی ایلك منبع لردن باشلایه رق، سائر بوتون مؤخر و مقتطف اثرلرده ده بویله در]. دیکر بویلر کی، بونلرک تمغا، اونغون و سوکوکلری حقنده ده ینه او اثرلرده معلومات واردر.

«بایاتلر» ك مهاجرتی ده، اوغوز بویلرینك عمومی مهاجرت حرکتلری و سلاچوقی امپراطورلرینك اسکان سیاستله شدتله علاقه داردر. دیکر بویلرله برابر خزر دکیزینك جنوبندن کچمک اناطولی استیلاسنه اشتراك ایده ن «بایاتلر»، یاواش یاواش، اناطولینك مختلف ساحه لرینه طاغیلارق بعض یرلرده کندی اسملریله قریه لر تأسیس، و بعض یرلرده ایسه اسکی عشیرت شکلنی محافظه ایتمشدر. مثلاً بوکون «پافلاغونیا» حوالیسنده ایکی یرده «بایات» اسمی کویله راست

کلدیگمز کی [ریخاردله نونهار دک خریطه سنه مراجعت ایدیگز]، عین صورتله، از میر حوالیسنده، آطنه ده قوزان طاغری اوزرنده، آطنه جوارنده و اصلاحیه نواخیسنده ده عشرت شکلی محافظه ایدهن برقم «بایات» لر حالا موجوددر [رمضان اوغلو، آطنه، ص ۳۵]. آطنه ده کی «بایاتلر» دن داهاون برنجی عصر هجریده «کاتب چلبی» ده بحث ایتمکده در [۱].

آناطولینک دیکر بعض ساحه لرنده ده بولونه جنی پک طبیعی اولان بو «بایات» اسملی کویله، ایلك استیلاز مانلرنده کلن ومؤخر عشرت شکلی غائب ایدهن «بایات» لرك خاطر ده سنی صاقلار. «سلچوقنامه ابن بیی» ترجمه سنده، سلچوقی حکمدار لرینک معیتنده، دیکر بعض بویوک بویارله برابر بونلرکده اسمی صیق صیق کچر [هوتسما، سلچوقی متنلری، ج ۳، در دنجی جلد سوکنده کی انده قسه مراجعت. «مارقو وارت» ک بونلر حقیقده کی قید احترازیسی، «سالورلر» دن بحث ایدهر کن سویله دیکمز وجهله، تماما وارد اولاماز]. بز بویایک سلچوقی استیلاسی زمانده، «بایاتلر» ک «الجزیره» و «سوریه» یه ده کلدیگری قناعتنده. زیوم «موصل» ایله «بغداد» آراسنده کی ساحه ده یکریمی اوتوز کوی اولارق عربلرله برابر یاشامقده بولونان ومع مافیله خالص تورکجه قونوشان «بایات ایلی»، شهبه سز، بویایک فاتح لرك بقایا سیدر [ضیا کولک آلپ، کوچوک مجموعه، ص ۲۹، ص ۳]؛ شاعر «فضولی» بی یتیشدیره نده، ایشته بوتورک زمیره سیدر [۴]. عراقده مؤخرأ عثمانلی والیرلی معیتنده بعض عرب عشرت لرینک عیساتی تنکیله خدمت ایدهن «بایات» عشرتکده اصلا کورد اولدیغی هیج بر صورتله ادا ایدیله من [نظمی زاده، کلشن خلفاء، ورق ۱۱۶، ۱۱۸؛ قله مان هو آر، بغداد تاریخی، یاس ۱۹۰۱، ص ۱۲۴]. داهای «حمدالله مستوفی» زماننده عراقده موجودیتتی بیلدیگمز «بایات» قصبه سی، ۵ نجی ویلا آلتنجی عصرده، ایشته بوتورک لر طرفندن تأسیس ایدیلمش اولمالیدر [۳]. هجری آلتنجی ویدنجی

[۱] «و اولوقت ترکان حلب سکز طاغده در. ذلقادریه، البستانده اولورلردی؛ اوزریه، داود بن اوزر جماعتدن مضیصه ده؛ ذکریه، سالم ذکرلی جماعتی، چاقنده در؛ رمضان اوغلو، آدنده؛ اوشریه، بلاد جعبرده؛ ورسق، طرسوسده؛ بیاضیه وکبکیه ظاهر حلبده اولورلردی. اما حالا اول اسامی متبدل اولدی که بونلردر: طاغته پهلوان اوغلو، طاغته بیات، طاغته قیجر، طاغته اوشار، بونلر رجب اوغول زیدر؛ طاغته ای میر، طاغته کوچکلو، طاغته جرید سیل سور، طاغته اوردکلو، طاغته قره قیونلر، طاغته آق قیونلو» [کاتب چلبی، جهان نما، ص ۵۹۳].

[۲] فضولینک تورک جنسندن و «بایات بوی» ندن اولدیغی ابتدا تصریح ایدهن، «تجمع الخواص» بحرری «صادق کتابدار» در. فضولی حقیقده کی رساله مزه باقکنز.

[۳] «حمدالله مستوفی قزوینی»، عراق عربده کی «بیات» قصبه سندن بحث ایدهرکن، صولرینک

عصر لرده عراق و سوریه تورکنلری طرفندن اجرا ایدیلن برطاقم حرکات ووقایعه، هیچ شبهه سز، بو «بایاتلر» ده اشتراك ایله مشاردر .

بو یوک اوغوز مهاجرتی ائساننده «بایات» قسم کیلسنک غریبه دوغرو مهاجرتی متعاقب، شرق ساحه لرنده قالان «بایاتلر» کیتجه پک آز اولدقلرندن، تورک تاریخنده دائماً کوردیکمز وجهله، دیگر بویوک هیئنلره التحاقه مجبور اولدیلر؛ واساساً اتنولوژی اعتباریله ده کندیلرینه بوسوتون یابانچی اولمایان «قائقلی» لره قائلیدیلر: اون وچنجی عصر میلادی چین منبعلرینک «قائقلی» شعبه لرندن اولمق اوزره کوستردکلری «Bo-ya-vu» لر [بره آشنایددر، قرون وسطی تدقیقاتی، یکی طبع ۱۹۱۰، ج ۱، ص ۳۰۳]، ایشته بو «بایات» لر اولمالیدر. «جلال الدین خوارزمشاه» ک مورخی «نسوی»، مشهور «تورکان خاتون» کده «بایاتلر» دن اولدیغی، بونلرک ایسه «یماک: کیماک» لرك بر شعبه سنی بولوندیغی، و «جلال الدین» ک زماننده قسم اعظمی بایاتلردن مرکب ۷۰۰۰ کیشیک و «قوطلوغ خان» لقبلی «توشی پهلوان» قومانداسنده برسواری قوتنک - قرابت دولایسیله - «ازلغ شاه» طرفدار اولدقلرینی سویلر [هودا ترجمه سی، ص ۴۴، ۷۲، ۹۶]. «تورکان خاتون» ک باباسنک «قائقلی» [۱] رؤساسندن اولدیغی بیلدیکمز کی [هان بالعموم منبعلرده؛ مثلاً: دهمه زون، موغول و تاتارلر تاریخی، پترسبورغ، ۱۸۷۴، ج ۲، ص ۳۷]، بوندن دولای، «خوارزمیلر» دولتنده «قائقلیلر» ک نه قدر مهم بر موقعی اولدیغی ده بوتون منابعک متفقاً تأیید ایتدیکی بر متعارفه در [نسوی، طبقات ناصری،

آجی اولدیغی، فقط قصبه به بر فرسخ مسافه ده اولوب «کاریز: صوبولی» ایله کتیریلن صوبیک ای اولدیغی، حقوق دیوانیسنک درت تومان و آلتیوز دینار رایج اولدیغی سوبله دیکی کی، بندینجین ایله بیات آراسنده معدن بولوندیغی و کردستان داغلرندن چیقان «بیات صوبی» ک بوتون او حوالی بی اسقا ایتدیکنی ده آکلاتیر [ترهه القلوب، کپ نشریاتندن، ص ۳۹، ۲۰۷، ۱۲۲۸]. «جامع التوازیخ» ده بو حوالینک اسمی کچدیکی کی [قاترمر، ایران موغوللری تاریخی، ص ۳۶۴]، «ریش Riche» ده «Narrative of a residence in Koordistan» آدی اثرنده بایات اوواسندن بحث ایددر [ج ۱، ص ۲۳، ۲۴]. «قاترمر» ک عین صحیفه ده کی نوظه سنده [۰].

[۰] طبقات ناصری، راوه رقی، ص ۲۵۴ ده «قیچاق» رؤساسندن اولدیغی مسطوردر. حالبوکه سائر بوتون منابع، بالخاصه «جوینی»، قائلیلردن اولدیغی ضراحه کوستر مکده و حتی بو قرابت دولایسیله قائلیلرک سبب اولدقلری فلاکتلری ده آکلامقده در. [جهانکشیای جوینی، کپ سلسله سی، ج ۲، ص ۱۹۸]. بو خصوصده «بارتولد» ده عین فکرده در: اورته آسیاده موغول قوتوحانه قدر خریدتیانلق، تورکیات مجموعه سنک ایلك جلدنده، ص ۹۱؛ آریجه «دوسنون» و «هووررت» ک موغوللر تاریخنده باقکز.

جهانکشا، الخ]. بوتون بونلردن استدلال ایدیله بیلجه نتیجه، شرقده قالان «بایاتلر» ک ییدنچی عصرده «قانقلی» هیئت متحده سنه داخل بولونان بر قسم «یماک: کیماک» لره و بالنتیجه «قانقلیلر» ه التحاق ایتدکلریدر [«کیماک-قانقلی» مناسباتی حقنده: «دوسسون» ک موغوللر تاریخیله، ج ۱، ص ۱۹۷؛ «هاممه» ک آتون اوردو تاریخنه، ص ۷۴ مزاجت ایدیکز. «کیماک» لر حقنده اتنولوژیک معلومات ایچون «ایلك متصوفلر» ه باقکنز]. «هو وورت»، بو «بایاتلر» ک، «رشیدالدین» ک بحث ایتدیکی موغول «بایاوت» لر اولدیغنی سویله مکله برابر، «قانقلی» لره مناسبتلری دولایسیله، بونلرک موغول اولمایوب تورک اولملاری احتمالی قوتلی بولور؛ بو خصوصده صاحب اختصاص اولمایان «هودا» ده، اسم مشابهتنه باقورق، بونلرک موغول «بایاوت» لر اولدیغنی مطالعه سنه در. حالبوکه «رشیدالدین» ک ویردیکی ایضاحاته کوره ده [۱]، خوارزمشاهلر دولتنده کوردیکمز بو «بایات» لرک موغول «بایاوت» لری دکل، شرق ساحه سنه قالان «اوغوز بایاتلری» اولماسی چوق داها قوتلیدر. متعاقب عصرلره عاند بعض معنیدار تاریخی وثیقه لره بو کونکی اتنوغرافی معلوماتی ده، بونقطه نظر منزی شدتله تأیید و تقویه ایدیور: هیری ۱۰-۱۱ نجی عصرلرده بر قسم «بایات» لرک «اورکنج» جوارنده اوتوردقلرینی حتی اوجوارده بریرک «بایات قیری» عنوانیه معروف اولدیغنی «ابوالغازی» یازمقده در [شجره تورکی، ص ۱۴۴ و ۱۱۴، قازان طبعی ۱۸۲۴]؛ «آریستوف» ک نقل ایتدیکی بر شجره یه نظراً «بخارا» ده «بایات» بقیه لری اولدیغنی صراحت آکلاشیلدیغنی کی [۲]، منقبوی «قورقوت آتا» نکده «بایات» لردن اولدیغنی بیلورز [۳]. «مالقولم» ک: «بایاتلرک جنکیزایله تاتارستاندن کهرک اوزون زمان آناطولیده

[۱] رشیدالدین، جامع التواریخ، به زین طبعی، ص ۲۳۳ و متعاقب. اونک ایضاحاته کوره بونلرک «بایقال» ک جنوبنده اولدقلری آکلاشیلور [آریجه باقکنز: هو وورت، موغوللر تاریخی]. «باتانین» ک بحث ایتدیکی موغول «بایت» لری، ایشه بواسکی «بایاوت» لرک برقیه سی اولسه کرکدر؛ بونلر «دور بوتلر» دن داها شرقده اوتورورلر؛ قارا قوزودن بورکلری (قالیاق) و «اورانخای» لره بکنزه یین سیمارله تفریق ایدیلر. [۲] آریستوف، مذکور اثر، «تورکنلر» فصلنده.

[۳] «و این قورقوت ازنسل بایاتست بسر قرا خواجه او عظیم عاقل و دانا و صاحب کرامات بوده است» [رشیدالدین، تاریخ اوغوز و ترکان]. عبدالقادر افندی ک «دهه قورقوت» حقنده کی تورک عنعنه لرینی محتوی یک مفید مقاله سنه ده باقکنز [تورکیات مجموعه سی، برنجی جلدده]. بر قسم اوغوز عنعنه لرینی حاوی «جام جم آیین» آدلی کوچوک اثری ۸۸۶ ده یازان «حسن بن محمود بیاتی» ده بایاتلردندر [استانبول طبعی، ۱۳۳۱].

یرلشمش وحتی بر قسیمی تیمورلنکه قارشى «ییلدیرم پایزید»ك اوردوسنده حرب ایتمش، و آنقره هزیمتندن سوکرا «تیمورلنک» بونلرک بر قسیمی «دیاریکر» ه کوندرمشسهده، بورانک امیر یله او یوشامایه رق «بغداد» حوالیسنه کیتمش و «شاه طهماسب» طرفندن ایرانه کتیر یله رک بر قسمنک «صاوچیلان» و متباقیسنک «مازندان» حوالیسنده «اشرف» ه یرلشدیر یلش و «ایکنجی عباس» زماننده «خراسان» ه نقل ایندیلش «اولدیغنی سوبله مەسی و ایران بایاتلرینک مقدارینی ۴۰ بیك عائله اولارق کوسترمه سی [ایران تاریخی، ج ۳، ص ۳۱۴-۳۱۵، فرانسزجه ترجمه سی، ۱۸۲۱] تماماً شایان اعتماد دکلدیر؛ بونلرک غربه مهاجر تلی، یوقاریده یازدیغمز کبی، جنکیز استیلا سندن چوق اول، داها ایلك سلجوقیلر زماننده در؛ موغول اوردوسيله کلنر، موغول «بایاوت» لدرکه، نه آناتولی ساحه سنده نه ده عراق و شمالی سوریه ده اونلردن بللی باشلی هیچ بر زمرة قالماشدر. جنکیز استیلا سی، خوارزم و ایرانده اساساً پک بویوک بریکون تشکیل ایتمه ین-صوک «بایات» بقیه لرینی ده برا ضایعاته اوغرا تمش، یاخود، بو استیلا قارشیسنده داها مصون ساحه لره چکیلمکه مجبور ایله مشدر.

یوقاریده ایلك اوغوز مهاجرتی اثناسنده سوریه حوالیسنه کلنک لرینی سوبله دیکمز سوریه «بایات» لرینک موغولر دورنده کی وضعیت لری حقنده، او حوالیده کی سائر تورکمن عشیرت لرندن آیری اولارق خصوصی بر معلوماته مالک دکلز. یالکز، هجری دو قوزنجی عصر مبادیسنده، بر طاقم شام بایاتلرینک بعض سیاسی سببلرله شرقه دونه رک «آق قویونلیر» ه التحاق ایتدک لرینی بیلورز [۱]. فی الحقیقه، ینه هجری دو قوزنجی عصرده، سائر بعض اوغوز عشیرت لرینک ده غربدن تکرار شرقه دونه رک، بو صورتله مستقبل «صفوی امپراطورلنی» نک عناصر مرکبه سنی حاضر لامش اولدق لرینی پک اینی بیلورز [مثلاً، اوغوزلرک «بیکدی» بوینه منسوب اولان بر قسم «بیکدی شاملو» لرک تیمور استیلا سنی متعاقب تکرار شرقه دونه رک اربیلده کی «صفوی» شیخ لرینه انتساب لری حقنده «لطفعلی بیك آذر» ک مطبوع «آتشکده» سنه باقکز، ص ۳۲۰]. «ملک الشعرا محمودخان» ک منشآتنده: «بای آت» ک «کون خان» ک ایکنجی اوغلی اولوب «قارا موران» کنارنده یورد طوتدینی، هر جهته برادر لرینه فائق اولدینی جهته «اولو آدی» دیمک اولان بو اسمی آلدینی، اولاد واحفادینک ایرانه نه زمان کلدیکی

[۱] خصوصی کتبخانه مزده کی یازمه نکارستان ترجمه سی، ص ۴۰۵. - بو خصوصه داها تفصیلات ایچون آیریمجه «تاریخ عالم آرا» یه ده باقکز.

معلوم اولمایوب، یالکیز، «تیمور» دورینه قدر آدری طویولمادیغی، اونک امریله «شام» سرحدلرنده محارباتده بولونقلری، وعودتلرنده «رشت» و «کرکان» حدودلرنده اوتوردقلری، نهایت «قچارلر» دائرهنه کیره رک «شام بایاتی» و سادهجه «بایات» عنوانیله ایکی قسم اولوب «صفویلر» دن «قچارلر» ه قدر برچوقر حال یتیشدیردکلری مقیددر [طهران، طاش باصمه سی، ۱۲۸۰، ص ۴۳۷-۴۳۸]. بومعلوماتک ایلك قسمی، یعنی، «بایات» لرك «قچار» لرله التحاقه قدر کچیردکلری دور حقیقده کی مطالعه، شایان اعتماد دکدر؛ لکن اوندن سوکرا کی پارچه، سائر تاریخی منبعلرله پک اغلا توافق اییدیور: فی الحقیقه، «قچارلر» ك «هولاکو» زماننده ایرانه واورادن شام حدودلرینه کلدکلری، و مؤخرآ، دیگر قیزیلباش عشیرتلیله برلکده - که بونلر «اوستاجلو، شاملو، تکلو، بهارلو، ذوالقدر، افشار» لردر - صفوی سلطنتی تأسیس ایتدکلری، و «آشاخه باش، یوخاری باش» ناملیله ایکی قوله آریلارق ایلك قولی تشکیل ایدن آلی زمردن اوچنجیسنی ایشته بو «شام بایاتلری» نك تشکیل ایتدیکی معلومدر [مرآت البلدان ناصری، ج ۱، ص ۳ دن نقلاً «E. Beer» ك «Das Tarikh-i Zendijeh» نام اثری، ص XXX II، لیدن، ۱۸۸۸]. داهامو غوللر دورنده آق و قارا قویونلیلرله برلکده ایرانه و اورادن آدری ساحه لرینه ککن برطاقم تورک زمهره لر ی میاننده صایه جغمز «قچارلر» حقیقده «عبدالرزاق بیك» ك «مأثر سلطانیه» سنه و «ناسخ التواریخ» ك «قچارلر» ه عائد جلدینه مراجعت. بز «مأثر سلطانیه» نك بو خصوصده کی افاداتنه، «قدسی» مخلصی «عباس قولی آغا» نك غیر مطبوع «کستان ارم» نده تصادف ایتدك]. «محمودخان» ك افاده سنده شایان دقت اولان دیگر برنقطه، ایران بایاتلرینك، «شام بایاتی» و سادهجه «بایات» دییه ایکی یه آریلماسیدر؛ بز فکر مزه کوره، بوایکنجی قسم «بایات» لر، غربدن کلیوب اساساً ایران ساحه سنده موجود بولونان، یا خود شرقده کی تورکنلردن آریلوب ککن، یا خود دیگر بر احتمال ایله، «صفوی شاهلری» طرفندن میلادی ۱۷نجی عصر ظرفنده بغداد حوالیسندن «مازندران، طهران، خراسان» ظرفلرینه کتیریلوب «قیزیلباش» نامی آلان [محمد حسن بهارلو، آذربایجان، ص ۷۰، باکو ۱۹۲۱] برقتم «بایاتلر» در [۱]. هجری اونجی و اون برنجی عصرلر ظرفنده «صفوی»

[۱] هجری اونجی عصرده ایران بایاتلرینك برطاقم حرکاتی ده بیلورز؛ همدان حوالیسنده کی «بایاتلر» ك رئیس «اوغورلو» بکله، لورستان کوردلری حاکمی «شاهوردی» آراسنده اسکیدن بری ضدیت و منافرت واردی؛ «شاه عباس»، برآراق همدان والیکنی «اوغورلوبیک» ه ویرمشدی؛ بومنافرت سببیه «بروجرد» ده

اوردولرنده عثمانلیره قارشی حرب ایدهن «بایاتلر»ک [هاممهر ترجمه‌سی، ج ۹، ص ۳۰۷] «آق» و «قارا» لقب‌لیله باشلیجه ایکی یه آریلدیغنی «ژوواننه» سویله دیکی کبی [دوپره، ج ۲، ص ۴۶۰]، «نایه» ده اون دو قوزنجی عصرده بونلرک آذربایجانده، طهران جوارنده، نیشابور اطرافنده، فارسده بولونقلرینی بیلدیریور [J-R.G.S.XLVI. P. 100]؛ - کذلک «هاوس قنهخت»ک خریطه‌سی. - بونلرک «نیشابور» حوالیسنده کی موجودیتلرینی «مالقولم»ده آکلامقده در: ج ۳، ص ۳۱۴-۳۱۵]. تاریخی قسملری چوق ضعیف وقاریشیق اولمقله برابر قافاس آذربایجاننک اتنوغرافیاسی حقنده اولدجه شایان دقت معلومات ویره ن محمدحسن بهارلو، هیچ برمنبع تصریح ایتمه یه رک، «قسم اعظمی آناطولیده قالان بایاتلرک بورادن مختلف زمانلرده آذربایجانده کوچوب کلدکلرینی، کذلک صفوی شاهلرینک ده کندی حاکم‌لرینه یاردم مقصدیله ایراندن بر طاقم بایاتلری آذربایجانک قوبا قضاسنه نقل ایتدکلرینی، الیوم کوچکای، جواد، قوبا، شماخی، شوشا قضالرنده کی «بایات» اسملی کوچک بونلرک بقایاسی اولدیغنی» سویلیور [عین اثر، ص ۷۰]. بایاتلرده خلق موسیقی و ادبیاتنک پک کوتلی اولدیغنی، آذربایجانده، بزم الیوم «مانی» دیدیکمز کوچوک خلق شعرلرینه - شهه سز بسته سنه اضافله - «بایاتی» نامی ویریله سندن آکلاشیلیمقده در [یوسف وزیرلی، آذربایجان ادبیاتنه بر نظر، ص ۱۳]؛ فی الحقیقه، الیوم آذری ساحه سنده قوللانیلان موسیقی نغمه و لحنلری آراسنده، «بایات شیراز»، «بایات ترک»، «بایات قاجار»، «بایات کرد»، «بایاتی» آدلی لحنلرک موجودیتنی بیلورزکه، بونلرک دردی طوغرودن طوغرویه «بایات» تورکلرینک خلق موسیقیسنندن آلمش اولاجقدر؛ و «راست» ایله «رهاوی» دنر [نواب میرحسن قراباغی، وضوح الارقام، ص ۱۷ و ۲۳، باکو ۱۹۱۳]. اسکی عثمانلی موسیقیسنده «بایاتی» پک مشهور و متعمم بر مقامدر. اسکی تورک خلق شعرینک عادتاً ملی برتمالی اولان «دده قورقود»ک بایاتلره منسوب عدایدیله سی بونقظه نظرمنی تأیید ایده جک بر دلیل اولدیغنی کبی، تورک ادبیاتنک ایریشیلمز شاهقه سی اولان «فضولی» نکده بایاتلردن اولماسی، بوفکرمنی قوتله تأیید ایتمکده در.

تورکلره کوردلر آراسنده مدهش برجدال اولدی. «اوغورلوویک» بوادرده ده مقتول دوشدیکی کبی، «بایاتلر»ده پک بویوک ضایعاته اوغرا دیلر؛ مالاری کوردلر طرفندن کاملاً یغما ایلدی [شرفنامه، وه لیامینوف زه نونوف طبعی، پترسبورغ، ۱۸۶۰، ج ۱، ص ۵۳ - ۵۴].

۴

«چینی» لر

اوغوزلرک « اوچ اوق » قسمنه منسوب اولان «چینی» لر، عنعنیه کوره، « کوک خان » ک دردنجی اوغلی « چینی » دن توره مشارددر [دیوان لغات الترك، جامع التواریخ، تاریخ اوغوز و ترکان کبی ایلک منبعلره نظر آ]. «رشیدالدین» بوکله نیک معناسی «یعنی هر جا که یاغی پیندبی توقف جنک کند» [جامع التواریخ، بهرزه زین طبعی . — تاریخ اوغوز و ترکان : یعنی بهر جا که یاغی شد جنک کند و توقف نماید] طرزنده تفسیر ایتدیکندن « ابوالغازی » ده اوکا اتباعاً « قهرمان » معناسی ویرمشدر [۱۸۲۴ قازان طبعی، ص ۱۹]. ایشته بومعنا لره نظر آ، کله نیک « چاپمق » اصلندن کلدیکی قبول اولونه بیلیر. «محمود کاشغری» بواسکی اوغوز بویلرینک داها برطاقم تالی شعبه لره آیریلدیغنی سوبله مکله برابر [دیوان لغات الترك، ج ۱، ص ۵۷] ، مع الاسف «چینی» لرک بواسکی شعبه لری حقتده هیچ بر معلوما تمز یوقدر . تمغالرینک شکلی، «دیوان لغات» ده و «جامع التواریخ» ده تثبیت ایدلمشدر.

«چینی» لرک غربه مهاجر تلی، سلجوقیلرک ایلک آناتولی استیلاسی زماننده در . بونلرک مهم بر قسیمی ابتدا غربی آناتولی یه کله لرک، «پافلاغونیا» حوالیسنه و طرزون ایمپراطورلغی حدودلرینه یلشدیرلمش و بالخاصه «سینوب» ک سلجوقیلر طرفندن ضبطی اوزرینه اونلردن براوج تشکیل ایدیلشدی . هجری ۶۷۶ ده طرزون ایمپراطورینک سینوبه هجومی اوزرینه «چینی» لرک بو هجومه کمال موفقیتله مقابله ایتدکلرینی بیلوروز [هوتسا ، سلجوقی متلری ، ج ۴، ص ۳۳۳]. تاریخی بروثیقه اولوق اوزره قیمتی بنجه آرتق هر تورلو شبهه دن وارسته اولان [۱] «حاجی بکتاش ولی ولایتنامه سی» نده، «چینیلر» ک هر حالده بوتاریخدن اپی اول اورالرم کلدیکنی کویستره ن صریح بر افاده واردر [خصوصی کتبخانه مزده کی «ولایتنامه» نسخه سی، ورق ۳۶]. «آناتولیده اسلامیت» ادلی اثر مزده ایضاح ایتدی کمز و جهله، بونلر، مشهور «بابا اسحق» طرفدارلری طرفندن نشر ایدیلن «بابائی : باطنی» عقیده لرینی ، انک نهایت

[۱] بو خصوصده ۱۹۲۳ ده یازسده طویلانان «بین الملل تاریخ ادیان قونفره سی» نیک مساعینی محتوی جلدده مندرج «بکتاشیلغک منشأ لری» ادلی مقاله مزه باقکیز . بونک تورکجه ترجمه سی : تورک یوردی ، نومرو ۸ ، ص ۱۲۱ - ۱۴۰

هجری یدنجی عصرک اورته لرنده قبول ایتدیلر [۱]؛ ۶۶۲ ده « صاری صالتوق » معینده « دو بروجه » یه کچهرک ، مؤخرآ « قره سی اوغلو عیسی بک » زمانده تکرار آناطولی یه دونن بوقیز یلباش تورکنلر آراسنده ، « چینلر » ک اکثریتی تشکیل ایتدیکی قناعتنده یز [بوتون بونلر حقنده تفصیلات ایچون باقکنز : آناطولیده اسلامیت ، ص ۶۱-۶۳] . ایوم « بالیکسری » و « از میر » حوالیسنده پاشایان متعصب قیز یلباش « چینی » لر ، بزه کوره ، بونلرک احفادیدر .

دو بروجه یه واقع اولان مهاجرته رغماً ، چینلرک اهمیتنه خلل کله دی ؛ سکنزنجی عصر هجری ظرفنده بونلرک طربزون ایمپراطورلریله محاربه لری حقنده ، ایمپراطورلوق واقیعامه لرنده بعض تفصیلاته تصادف اولونمقده در : بالخاصه (۱۳۸۰ میلادی) ده دکزدن قارادن بونلره قارشى اجرا ایدیلن اولدقجه مهم بر حرکت عسکر یه دن ده معلوم اتدارز [لوبو ، یزانس ایمپراطورلوق تاریخی ، بروسسه طبعی ، ج ۲۰ ذیلنده ، ص ۵۰۴ - کرک « بروسسه » کرک « طربزون ایمپراطورلوق تاریخی » مؤلفی « فاله رایهر » بونلرک ماهیت عرقیه سنی بیلمه یهرک ساده جه « لازستان سکنه سی » اولدیغنی سویله مکله اکتفا ایدیورلر] . « حاجی بکتاش ولی » ایله ده رابطه لرنی بیلدیکنز [۲] بو « چینلر » بوعصر اثناسنده آرتق تامیله « قیز یلباش » اولمشردی ؛ « ابن بطوطه » نك سینوبده باشنه کن بروقه ، اوحوالیده « طاوشان یمز قیز یلباشلرک یعنی مفرط علویلرک معلوم اولدیغنی ، شهر خلقنک وبالخاصه حکمدارک بونلردن خوشلانمادیغنی » کوسستریورکه [باقکنز : شریف پاشا ترجمه سی ، ج ۱ ، ص ۳۵۷] ، بزم فکر مزه کوره بونلر « چینی تورکنلری » در [طاوشان یمز مسئله سی حقنده باقکنز : « دمیری » نك « حیات الحیوان » ترجمه سی ، ص ۳۴ - ژورژ یاقوب ، بکتاشی طریقتی ، ص ۳۷] . طربزون ایمپراطورلوقنک « فاتح » طرفندن محاسنه قدر بو وضعیت بویله دوام ایتدی ؛ و ایمپراطورلوقنک محاسنه قدر ، « چینلر » متادی صورتده ، امکان بولدقجه شرقه دوغرو صارققدن و بوضعیف خریستیان دولتی ساحه سنده کندیلرینه برواسطه انتفاع آرامقدن کری طور مادیلر . سکنزنجی عصرده جاندار اوغلرینک اوردولرنده ده قسماً خدمت ایتدکری قولایلقه قبول اولونبه بیلیر . « طربزون » فتحنی متعاقب اوحوالیده تورک اسلام اکثریتنک تأمین مقصدیله فاتح طرفندن اورایه نقل واسکان

[۱] آناطولیده اسلامیت ، ص ۶۳

[۲] بردفه « صاری صالتوق » حاجی بکتاش ولینک معروف خلیفه لرندن ایدی ؛ ثانیاً ، بکتاشی عنعنه سنده کی معهور « قادینجی آنا » نك ده چینی بکار یله قرابتی واردی [ولایتنامه یه باقکنز] .

ایدیلن بر قسم خلقدن ماعدا، اوراده کی تورک اکثریتی بونلر اشکیل ایدییوردی. «طرزونی محمد بن عمر بن بایزید العاشق» ، ۱۰۰۵ ده تالیف و ایرتسی سنه ا کمال ایتدیگی « مناظر العوالم » ده [آیاصوفیه کتبخانه سی ، ۳۴۶۶ نومروده؛ غلطه مولویخانه سنده ، ۶۱۶ نومروده . — « فلوغعل » کویانه یازمه لری قاتالوغی ، ج ۲ ، ص ۴۳۱ ، ۱۲۷۹ نومروده . — بو مؤلف و اثری حقنده «تشنه» ک عثمانلی جغرافیا جیلاری حقنده کی یک مفید تدقیقنه با فکیز ، آلمان شرق جمعیتی مجموعه سی ، ۱۹۲۳ ، جلد ۲ ، جزؤ ۱] بو خصوصده شو معلوماتی و یرییور : « مرحوم سلطان محمد خان غازی مومی الیه طرزونی فتح ایتدکده اطراف بلاددن نقل ایله طرزونده اسکان اتدوکی خلک متفرعاتدن غیر اولان سکان طرزون ، چینی و لازدن مرکب اناس بی استیناسدر. — طرزونک جانب غربی و جنوبیسی جبال چینی درکه ، چینی فتح جیم عجمیه و سکون باء عجمیه و کسرون و آخری یا ایله اتر ا کدن بر قومدر و لغتاری ترکی لغتارک غریبیدر » [۱]. حالابو کون « کیره سون ، تیره بولو ، کوره له ، بووک لیمان یعنی وقف کبیر » حوالیسنده یاشایان « چینلر » ایشته بونلردر [۲]. بونلر ، برطر فدن خواجه لرک ، دیگر طر فدن اونلرک نفوذینه تابع بولونان سنی المذهب دره بکلرینک نفوذیله ، اسکی قیزیلباشلی براه شلردر ؛ آنجاق ، بوسایدیغمز قضالرک خارجی تاثیر اتدن اعظمی درجه ده محفوظ بو کسک کویارنده ، حالا قیزیلباشلی بقیه لری نه تصادف ایدلمکده در [۳]. « ریخارد له ثونهارده ک » « پافلاغونیا » خریطه سنده ، سلچوقیلر

[۱] محمد عاشق چینلر حقنده و یردیکی معلوماتی ، «تشنه» مقدا ترجمه و نشر ایتشدی : آلمان شرق جمعیتی مجموعه سی ، ۱۹۲۲ ، ۷۶ نجی جلد ، جزؤ ۲ ، ص ۲۸۲ — ۲۸۴ ؛ خلیل اد هم بک ده « طرزونده عثمانلی کتبه لری » آدی مقاله سنده محمد عاشق اثرینک بعض پارچه لری عیناً نقل ایتشدر [تاریخ انجمنی مجموعه سی ، جزؤ ۴۸ ، ص ۳۲۲ — ۳۲۴]

[۲] طرزونی شا کر شوکت افندی نک « طرزون تاریخی » آدی کوچوک اثرنده بونلرک مهاجرتی حقنده و یردیکی معلومات ، بک طبیعی ، یا کلش و معناسدرد . یالکز ، لاز دره بکلرله چینی بکلری یعنی کوره له و تیره بولی دزه بکلری آراسنده ، عثمانلر زماننده مهتادیا دوام ایدن مجادلر حقنده شایان دقت معلوماته تصادف اولونور [طرزون تاریخی ، هجری ۱۲۹۴ ، ص ۱۶۲ ، ۱۶۴ ، ۱۶۵] . [۳] « طرزون تاریخی » نامیله بووک بر اثر یازمقده اولان طرزونی حامی زاده احسان بکدن آلدیغم معلوماته نظراً . احسان بک « تیره بولی » حوالیسنده « چیکیل ، اعور ، اوره کبیر » اسلی قره لکده موجودیتی بلخاصه قید ایتشدرد . — « قالقونیدیل » ، میلادی اون بشنجی عصرده بونلرک « امصره » به قدر اوزون بر ساحه یه یایلدق لری آ کلامقده در [باینهغره ، آناتولیده اسلامیت ، آلمان شرق جمعیتی مجموعه سی ، ۷۶ نجی جلد ، جزؤ ۲ ، ص ۱۴۱] . « کاتب چلبی » نک « جانیک یالتی » ندن بحث ایده رکن : « بونک بعض یرلرنده کیزلی رافضی طائفه سی واردرد » [دیمه سی [جهان نما ، ص ۶۲۷] ،

دورنده كى ايلك بويوك مهاجرتك خاطرەسى اولارق «چينى» آدىلى بر كويه تصادف ايتديكمز كى، « ايزمير » حواليسنده ده - بويوك بر احتمال ايله « قرەسى » يە دونن «چينلر» دن آيريش - قيزيلباش «چينلر» حالا بويوك بيله موجودر. آطنه ده «پاياس» جوارنده ياشايان «چينلر» ، ايلك مهاجرتده سائر اوغوز شعبه لريله برابر بويوك بيله «چينى» لرك يقاياسى اولماليدير [رمضان اوغلو، آطنه ولايتى، ص ۳۶]. بونلر حقنده كى اتنوغرافيك تدقيقات چوغالديقه ، حيات دينيه و تاريخيه لرى حقنده ده داها صريح فكلرلر ايدتمك قابل اولاجقدر .

۵

لاحقه: « اوج » نامنده بر توركمين قبيله سى وارمير؟

بو كوچوك تدقيقه كوچوك بر لاحقه اولمق اوزره، آوروپا علم عالمنده همان بر عصر دن برى دوام ايدوب كلن وعادتا بر متعارفه حكمنى آلان اسكى و بسيط بر ياكليشلى تصحيح ايتك ايستهرم. بويوك مستشرق « قاتمهر » ، « جامع التواريخ » كى ايران موغوللارينه عائد قسمنى نشر و ترجمه ايدهركن، اثرينه علاوه ايتديكى يك مهم حاشيه لر دن برنده « توركمينلر بر عرقى، بر نوعى اولان اوج توركمينلر دن » بحث ايدهرك، بعض معروف يازمه عرب منبع لر نده « تركان الاوج »، تركان الاوجيه » ديه تصادف اولونان توركمينلر بونلر اولدقلىنى، وحتى مشهور « مقرىزى » نك « سلوك » يله « انشا » نام يازمه اثرده « الاقيه Odjki » شكندە كى كلمه نك [۱] ده بويوك بر احتمالله عين شى اولاجغنى سويله مشدى [ص ۲۴۲ - ۳۴۳] . مؤخرآ « باربيه دو مەينار » ، « اهل صليب مورخلىزى كلياتى » مياننده اسلام مورخلىزىنك متنلىرىنى ترجمه و نشر

هيچ شهبه سز بوچينلر عائد اولديغى كى ، ينه عين مؤلفك « اوصاف طربزون » نامى آلتنده « طربزونك جانب غرب و جنوبى جبال چينى ديزلر، بونده اترك طائفه سى ساكن اولور، لاز طائفه سيله مشتركدر . لسانلرى ترك و عجم (..!؟) و شاه عجمى معبود اعتقاد ايدوب روافضه دندر » [ص ۴۲۹] ده سى، بونلر، اون برنجى عصر هجر ينده، معنا صفويلرە سر بوط قيزيلباشلردن اولديغى صراحة كو سترمكده در. بوحوالينك « سنيلك » تأثيرى آلتنه دوشمه سى، اعظمى ايكى عصرلق حتى بلكه ده داها يكي بر حادثه در. « محمد عاشق » ك بونلر شيعيلكى حقنده كى افاده سى ده « كاتب چلبى » نى مؤيددر [« مناظر العوالم » ه باقكر] .

[۱] بونك « اوج اوق » اولديغى يك اعلا آ كلاشپيلور .

ایده رکن، «ابن الاثیر» تاریخنده اولسون، «کتاب الروضتین» ده اولسون تصادف ایدیلن «الترکان الاوج، الاتراک الاوج» تعبیرلری [اهل صلیب مورخاری کلیاتی، شرق مورخاری، ج ۲، قسم ۱، ص ۲۳؛ ج ۴، ص ۴۳۸، ۴۵۲، ۴۵۴، ۴۵۷، ۴۶۹؛ - كذلك: ابن الاثیر، تورنبه رغ طبعی، ج ۱۲، ص ۱۳۱ ده اوج تورکارینک آناطولیده کثرتله بولوندیغی موضوع بختدر: وهم کثیر بتلک البلاد] «قارمه» ک صلاحیتنه استناداً، «تورکمنلرک خصوصی رشعبه سی» شکلنده ترجمه و قبول ایدیوردی [بالخاصه ج ۲، قسم ۱، ص ۲۳ ده کی نوطیه باقکز]. بویکی بویوک عالمدن صوگرا، مستشرق «ادغار بلوشه» ده، «کمال الدین» ک حلب تاریخی ترجمه ایتدیکی صیراده، «اوج» کله سنی كذلك معین برعشیرتک اسبی اولارق قبول ایتدی [ص ۱۰۷] که، اک صوگ دفعه موسیو «قله مان هو آر»، «افلاکی مناقبی» ترجمه سنده ومؤخرأ بواثرک اهمیت تاریخیه سی حقیقده «ژورنال آزیاتیک» ده نشر ایتدیکی بر مقاله ده، عین نقطه نظری محافظه ایتدیکنی کوستر مشدر [ژورنال آزیاتیک، ۱۹۲۲، ص ۳۱۴].

حالبوکه بو نقطه نظر تماماً یا کیشدر. بر دفعه «اوج» کله سی، تورکجه ده «حدود، سینور» معناسنه در؛ «سلجوقی» حکمدارلری، بالخاصه خریستیان دولتله هم حدود اولدقلری سرحدلری محافظه ایتک، دشمن ممالکنه آقینارده بولونمق مقصدیله، اوجاره برطاقم تورک عشیرتلی سوق ایده رلردی [۱]. بونلر، آغیر وکفتلی بروظیفه عسکریه ایفاسیله مکلف اولدقلرندن، تکالیفدن معاف طوتولورلر، حتی اکثریتله، ضبط ایتدکلی اراضی دخی حکمدار طرفندن کندیلرینه تملیک ایدیبردی. سائر تورک دولتله ندهده بویله تهلسکی منطقه لرده اوجار تشکیل ایدیله رک اورایه جنکاور عشیرتله اسکان ایدیله دیکنی بیلورزکه، «عثمانیلر» ده کی «آقینچی» تشکیلاتی ده بونک طبیعتیله دیکشمش-مؤخر رشکلی صایلا بیلیر. بو «اوج» تشکیلاتی، «ابن الاثیر» ک ده تأیید ایتدیکی وجهله، اک زیاده، خریستیان عالمیله اک فضله تماسده بولونان «آناطولی سلجوقیلری» نده انکشاف ایتمشدی: «ابن الاثیر» ک، «الروضتین» ک،

[۱] یوقاریده برنوطه ده قارامان بککنک تأسسندن بحث ایده رکن بو خصوصده بر مثال کوستر مشدرک. «سلجوقی ممالکنک غرب شالیسنده دوغروون دوغرویه والیر طرفندن اداره اولونان سفریحصاردن اوتوسی اوج اولدیغی سلجوقنامه دن آکلاشیلیور. اسکیشهر واین اوکی اوج ممالکندن معدود ایدی» [نجیب طاصم و محمد عارف، عثمانلی تاریخی، ص ۵۶۷]. «ارطوغرول» ده سلجوقی امپراطورلنک اوج بکلرندن ایدی [جامع الدول، ج ۲؛ برآزمهم اولقله برابر باقکز: ابن بی بی ترجمه سی، ص ۲۱۸].

« افلاکی » نك بخت ایتدیکی « اوج عشرتلی »، عمومیتله، سلچوقی - بیزانس حدودلرنده بولونیورلردی ؛ « کمالالدین » ده موضوع بخت « اوج عشرتی » ده بوندن باشقه برشی اولمایوب، حتی عینی مناسبتله ذکر اولونمقده در. « هوتسما » طرفندن نشر ایدیلن « سلچوقی متنلری » نده « عساکر اوج ، امراء اوج » کبی تعییرلره صیق صیق تصادف اولونورکه ، بوده نقطه نظر منزی مؤیددر [هوتسما، سلچوقی تاریخنه عائد متنلر ، بالخاصه دردنچی جلدك صوکنده کی انده قسه مراجعت]. عثمانلی تاریخنه عائد اسکی منبعلرده ده بونی مؤید برچوق دلائل وارسه ده، بو بسیط و صریح نقطه اوزرنده داها فضله توقفی لزومسز عد ایدیورز . آناطولیده اوج بکلرینک وظائفی و اوجارده کی قهرمانانه طرز حیات حقنده « ایبلک متصوفلر » ده ده بران معلومات ویرمشدک [ص ۲۱۱ و ۲۷۲ متعاقب] . صوک بر مطالعه اولارق، عثمانلی ایمراطور لغنک ده ابتدا کوچوک بر « اوج بکلگی » شکلنده باشلا دیغنی علاوه ایدم . آرتق بو صریح ایضاحاتدن صوکرا ، وقتیه آناطولیده « اوج » نامنده، اتنولوژیک خصوصیتلره مالک آیری بر تورکن عشرتنک موجودیتی فرض ایتمک یا کلش لغنک دوامنه امکان قالماشدر امیدنده یز .